

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансових технологій і підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

(тема кваліфікаційної роботи бакалавра)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студентки Підповітної Ганни Юріївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

групи Ф-81

(шифр групи)

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на

відповідне джерело

(підпис)

Г.Ю.Підповітна

(ініціали та прізвище студента)

Керівник доцент кафедри ФінТех к.е.н

(посада, науковий ступінь)

(підпис)

Т.В.Касьяненко

(ініціали, прізвище)

Суми 2022

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему:
ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

(назва кваліфікаційної роботи)

Підповітної Ганни Юріївни

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Умови, які склалися, а саме фінансова нестабільність вітчизняної економіки, спонукає до визначення умов покращення інвестиційного клімату, а також аналіз існуючих підходів до оцінки привабливості інвестиційних проектів задля успішного та ефективного управління як головної рушійної сили для успішного розвитку інвестиційної діяльності підприємств.

Мета кваліфікаційної роботи. Вивчення теоретичних засад та методичних аспектів оцінки інвестиційної привабливості підприємства та розроблення практичних рекомендацій.

Об'єкт дослідження. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Предмет дослідження. Фінансові відносини, що виникають у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства і формують інвестиційну привабливість підприємства.

Основний результат роботи. Проаналізовано сутність, підходи та методологію інвестиційної привабливості та проведено розрахунок інвестиційної привабливості АТ «НАК «Нафтогаз України».

Ключові слова: (3-5 слів або словосполучень). ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ, ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 27 сторінках, з яких список використаних джерел із 38 найменувань. Робота містить 7 таблиць, 3 рисунки, а також 3 додатки.

Рік захисту роботи – 2022 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса
ГРИЦЕНКО
(підпис)
«2» травня 2022 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Студентка групи Ф-81 інституту БіЕМ
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Підповітна Ганна Юрївна

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Тема роботи: ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА

Затверджено наказом по СумДУ № 0430-VI від «10» червня 2022 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «20» червня 2022 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

- 1 Сутність та фактори формування інвестиційної привабливості підприємства
- 2 Аналіз підходів до оцінки інвестиційної привабливості
- 3 Методологія інвестиційної привабливості підприємства
- 4 Розрахунок інвестиційної привабливості АТ «НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»
- 5 Рекомендації покращення інвестиційної привабливості АТ «НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»

Дата видачі завдання: «02» травня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 СУТНІСТЬ ТА ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
2 АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ	16
3 МЕТОДОЛОГІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	19
4 РОЗРАХУНОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АТ «НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»	23
5 РЕКОМЕНДАЦІЇ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АТ «НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»	31
ВИСНОВКИ.....	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36
ДОДАТКИ.....	41
ДОДАТОК А.....	41
ДОДАТОК Б	46
ДОДАТОК В.....	51

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи. В нинішніх умовах економічного розвитку України, особливо при наявності бажання інтеграції країни зі світовими об'єднаннями, постає важливе завдання підвищити її репутацію на міжнародному рівні. Саме тому в процесі розробки заходів економічного розвитку України, слід включати фактори для стимулювання інвестиційної діяльності та створення сприятливого інвестиційного середовища.

Інвестиції являються двигуном та основним важелем для розвитку та розширення підприємств. Гостра конкуренція та обмеженість інвестиційних ресурсів спонукає інвесторів до ретельного вибору суб'єкта господарювання щодо вкладання коштів для забезпечення їх раціонального використання та отримання кращого результату.

Сучасні науково-методичні розробки описують значну кількість підходів до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, що включають різні методи та методики аналізу фінансово-господарської діяльності. Однак, спостерігається відсутність єдиного системного підходу до вибору та аналізу інвестиційної привабливості. Відтак, перед нами постає питання актуальності даного дослідження та необхідності розгляду й систематизації вже існуючих розроблених методичних підходів для оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Мета дослідження – вивчення теоретичних засад та методичних аспектів оцінки інвестиційної привабливості підприємства та розроблення практичних рекомендацій.

Поставлені наступні *завдання* для досягнення поставленої мети:

- дослідити сутність категорії «інвестиційна привабливість підприємства»;
- визначити фактори формування та впливу на інвестиційну привабливість підприємства;
- розглянути існуючі підходи до оцінки інвестиційної привабливості;
- розглянути основні методики та методи оцінки інвестиційної привабливості;

— на основі обраної методики провести оцінку інвестиційної привабливості підприємства за результатами його фінансово-господарської діяльності (на прикладі АТ «НАК «НАФТОГАЗ Україна»);

— розробити рекомендації для покращення інвестиційної привабливості АТ «НАК «НАФТОГАЗ Україна».

Об'єкт дослідження - методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Предмет дослідження - фінансові відносини, що виникають у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства і формують інвестиційну привабливість підприємства.

Методичною основою дослідження та обробки матеріалів є використання різних методів: порівняльний, аналіз і синтез, коефіцієнтний, табличний методи, логічний та системний аналіз.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 5 пунктів, висновку, списку використаних джерел літератури та додатків. Основна частина бакалаврської роботи включає в себе наступне:

Спочатку було розглянуто теоретичні основи поняття «оцінка інвестиційної привабливості підприємства», визначено його сутність, фактори її формування та чинники, які на це впливають.

Проаналізовано методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості. Розглянута методологія оцінки інвестиційної привабливості.

Проведено оцінку інвестиційної привабливості АТ «НАК «Нафтогаз Україна» шляхом аналізу фінансової звітності. Також надані рекомендації для покращення інвестиційної привабливості даного підприємства

За основу роботи було взято наукові статті та публікації періодичних видань, нормативні і законодавчі акти, матеріали монографій, що безпосередньо стосуються обраної теми дослідження, підручники та навчальні посібники з економічного та фінансового аналізу, а також дані фінансової звітності АТ «НАК «Нафтогаз Україна».

1 СУТНІСТЬ ТА ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розкриття інвестиційного потенціалу сприяє розвитку підприємств саме завдяки залученню інвесторів. Одним найбільш важким та важливим завданням, що стоїть перед інвесторами – вибір об'єкта інвестування, що має найпривабливіші перспективи розвитку та дозволить забезпечити найвищу ефективність інвестицій.

Ознайомлення з методичною літературою з питання теоретико-методичних основ поняття «інвестиційна привабливість підприємства» дає можливість визначити, що в сучасній економічній науці немає однозначного визначення, єдиного підходу до поняття «інвестиційна привабливість підприємства». Різні автори по-різному трактують дане поняття з урахуванням: сфери діяльності, галузі, умов інвестування, відношення учасників, сукупності показників та ін.

Так, П.Коренюк [28] коротко визначає інвестиційну привабливість як «досягнення компромісу інвестора й реципієнта інвестицій», що не розкриває дане поняття в повній мірі та не дає відповіді на питання «як визначається даний показник?», що на нашу думку є досить важливим.

При цьому, А.Бутов визначає дане поняття як інтегральну характеристику підприємства як «...об'єкт майбутнього інвестування з урахуванням сукупності факторів зовнішнього та внутрішнього впливу, перспективності, вигідності, ефективності й прийняттого рівня ризику вкладення інвестицій у його розвиток за рахунок власних коштів та коштів інших інвесторів» [15]. Запропоноване автором визначення даного поняття з точки зору показника, який враховує інтегральність, тобто поєднання різних показників, при врахуванні ризику дає більш точне розуміння даного поняття.

Пропонуємо переглянути деякі підходи до даного визначення, зазначені в табл.1.1.

Таблиця 1.1 – Формулювання поняття «інвестиційна привабливість»

Автор	Трактування поняття
Алексєєнко Л. М.	Інвестиційна привабливість - узагальнена характеристика переваг та недоліків окремих суб'єктів інвестування з погляду конкретного інвестора згідно зі сформованими ним критеріями [1].
Брюховецька Н.Ю	Інвестиційна привабливість підприємства – це збалансована система інтегральних та комплексних показників доцільності вкладання капіталу інвестором в об'єкт інвестування, яка відображає сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування [13,111].
Бутов А.М.	Інвестиційна привабливість підприємства – це інтегральна характеристика підприємства як об'єкта майбутнього інвестування з урахуванням сукупності факторів зовнішнього та внутрішнього впливу, перспективності, вигідності, ефективності й прийнятного рівня ризику вкладення інвестицій у його розвиток за рахунок власних коштів та коштів інших інвесторів [15,78].
Гуткевич С. О.	Інвестиційна привабливість - це інтегральна оцінка переваг та недоліків об'єктів інвестування, яка визначає можливість та доцільність прийняття рішення інвестором щодо інвестування в певний економічний об'єкт [21,89].
Катан Л.І.	Інвестиційна привабливість – це сукупність характеристик фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспективи розвитку та можливості залучення інвестиційних ресурсів підприємства [24, 23].
Коренюк П.	Інвестиційна привабливість – це досягнення компромісу інвестора й реципієнта інвестицій [28, 58].
Костюк Т.І.	Інвестиційна привабливість - це сукупність виробничо-фінансових кількісних та якісних умов та критеріїв, що характеризують їх потенційні можливості та економічні переваги порівняно з іншими об'єктами інвестування [29, 50].
Пожуєва Т.О.	Інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність його кількісних і якісних характеристик, які є підставою для ухвалення рішень про доцільність здійснення або залучення інвестицій, їх обсяг, джерела, структуру, термін інвестування [34,49].
Задорожна Я. Є., Дядечко Л.П	Інвестиційна привабливість - це комплекс різноманітних факторів, перелік і вага яких може змінюватись в залежності від: цілей інвесторів; виробничо-технічних особливостей підприємства, у яке інвестуються кошти; економічного розвитку підприємства у минулому, на теперішній час, а також очікуваного у майбутньому економічного розвитку [22].

Порівнявши даний ряд дефініції «інвестиційна привабливість» з табл.1.1, можна зробити висновок, що більшість авторів притримуються думки, що інвестиційна привабливість окреслює об'єкт інвестування в цілому, як комплекс, та розглядається як інтегральний показник, тобто певна узагальнююча

характеристика доцільності інвестування визначеного об'єкта з позицій інвестора, вкладника коштів.

Згідно з Методикою інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій дане поняття визначається як “рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, що може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки” [30].

Таким чином, інвестиційна привабливість – це багаторівневий інтегральний показник, кількісних та якісних характеристик, що дає змогу оцінити переваги та недоліки окремих об'єктів та показує переваги порівняно з іншими об'єктами інвестування та наскільки вигідно вкладати капітал у певний об'єкт з позиції конкретного інвестора згідно зі сформованими ним критеріями.

Кожне підприємство зацікавлене в розвитку та поліпшенню власної інвестиційної привабливості. Як і іншими показниками, так і цим можна управляти. Це можна робити за рахунок врахування всіх можливих факторів впливу: зовнішніх (держави, інших підприємств) та внутрішніх (самого підприємства). Саме тому ми вважаємо доцільним проаналізувати фактори формування інвестиційної привабливості підприємства та їх вплив на її рівень.

Рівень впливу факторів проявляється різноманітним чином на різних рівнях його реалізації, але в кінцевому результаті окремі суб'єкти господарювання прямопропорційно залежать від різних рівнів економіки, саме тому завдяки стабільному розвитку економічної сфери України покращується ефективність роботи підприємства, а інвестиційний клімат країни безпосередньо має вплив на інвестиційну привабливість окремих галузевих підприємств.

Залучення інвестицій є необхідним процесом для розвитку та досягнення підприємством вищого рівня конкурентоспроможності. Інвестиційно привабливе підприємство підштовхує інвесторів приймати ухвалення щодо довгострокових вкладень у капітал для подальшого економічного розвитку підприємства та отримання максимально можливого прибутку. Розвиток підприємств та залучення іноземного капіталу значно підвищує економіку країни загалом. Отже, економіка

країни залежить від ефективності функціонування та розвитку підприємств та різних галузей, а їх розвиток в свою чергу від країни, тож все взаємозалежно та функціонує в єдності та стабільній роботі всіх складових. Нормативно-правові документи дозволяють чітко регулювати свою діяльність, а також мати певні державні гарантії при залученні капіталу [6,7,8]. Чітке державне регулювання, також сприяє підвищенню інвестиційного клімату країни загалом.

Дешева робоча сила, низька вартість активів, взятий курс на дерегуляцію і сприяння притоку іноземного капіталу не призвели до суттєвого підвищення інвестиційної привабливості України [23]. А отже на інвестиційну привабливість впливають різні фактори та показники.

«Інвестиційний клімат країни включає низку факторів (інституціональні, економічні, соціальні), що характеризують інвестиційний процес на різних рівнях його реалізації (мікро-, мезо-, макрорівні) та відповідно формують інвестиційну привабливість» [20, 86]. (Див. табл.1.2)

Реформування економіки шляхом об'єднання українського та іноземного капіталу сприяє національним інтересам України та робить її більш привабливою для інвестицій [2].

Для успішного управління інвестиційною привабливістю необхідно усвідомлювати, що на її формування мають вплив певні чинники, які в своїй сукупності підвищують або знижують останню. Привабливість інвестиції відображає суб'єктивне сприйняття регіону конкретним інвестором, а інвестиційне середовище відображає об'єктивні тенденції, які впливають на всіх учасників інвестування. Одним із важливих аспектів є те, що на інвестиційну привабливість та інвестиційне середовище впливають багато факторів: політичні, виробничі, ресурсно-сировинні, інноваційні, соціальні, особистісні, інфраструктурні, споживчі, екологічні. Кожен фактор включає набір показників, що визначають вплив [5].

Таблиця 1.2 – Фактори формування інвестиційної привабливості на різних рівнях економіки [20, 86]

Фактори	Рівень впливу		
	макрорівень	мезорівень	мікрорівень
Інституціональні	<ul style="list-style-type: none"> - внутрішня і зовнішня політична стабільність країни; - гарантія прав і свобод особи; - ступінь державного втручання в економіку країни; - торговельна політика країни; - рівень інтегрованості національного законодавства у світове правове поле; - стабільність господарського, фінансового та податкового права; - захист інтелектуальної власності у країні; - митна політика й участь і світових організаціях; - захист прав вітчизняних та іноземних інвесторів. 	<ul style="list-style-type: none"> - внутрішня і зовнішня політична стабільність регіону; - гарантія прав і свобод особи; - ступінь державного втручання в економіку регіону (галузі); - підтримка малого та середнього бізнесу в регіоні (галузі); - торговельна політика регіону; - захист інтелектуальної власності у регіоні; - ступінь легкості отримання дозволів та підключення до комунікацій. 	<ul style="list-style-type: none"> стабільність внутрішньої політики підприємства; - гарантія прав і свобод працівника; - ступінь державного втручання в економіку підприємства; - торговельна політика підприємства; - діяльність підприємства відповідно до чинного нормативно-правового законодавства; - розвиток комунікаційної мережі на підприємстві.
Економічні	<ul style="list-style-type: none"> - загальна характеристика економіки й стабільність національної валюти; - темпи росту ВВП; - податки, тарифи, пільги; - можливість репатріації капіталів; - характеристика банківської системи та її послуг в економіці країни; - екологічна обстановка: вимоги стандартизації, квотування та штрафи в економіці країни; - валютні та фінансові ризики. 	<ul style="list-style-type: none"> - загальна характеристика економіки регіону (галузі); - темпи росту ВРП; - вивчення потреб та ресурсів регіону (галузі); - інформаційна кампанія в регіоні (галузі); - екологічна обстановка: вимоги стандартизації, квотування та штрафи в економіці регіону (галузі); - характеристики місцевих ринків. 	<ul style="list-style-type: none"> - загальна характеристика економіки підприємства; - темпи росту валової продукції підприємств; - норми середнього прибутку на підприємствах даного типу; - легкість та доступність кредитних ресурсів для підприємств; - фінансові ризики; - рівень інформаційного забезпечення та доступу до глобальних мереж; - вартість виробничих ресурсів.

Продовження таблиці 1.2

Фактори	Рівень впливу		
	макрорівень	мезорівень	мікрорівень
Соціальні	<ul style="list-style-type: none"> - рівень соціального розвитку суспільства, соціальних умов та життя населення в країні; - толерантність суспільства відносно інших віросповідань і національностей у країні; - ступінь політичної активності населення в країні; - рівень криміногенності в країні; - рівень розвитку профспілкового руху в країні 	<ul style="list-style-type: none"> - рівень соціального розвитку суспільства, соціальних умов та життя населення в регіоні; - ступінь політичної активності населення в регіоні; - рівень криміногенності в регіоні; - рівень розвитку профспілкового руху в регіоні. 	<ul style="list-style-type: none"> - рівень освіченості та кваліфікаційної підготовки робочої сили; - активність профспілок на підприємстві; - соціально-психологічний клімат на підприємстві; - стилі та форми управління на підприємстві.

Деякі науковці дану сукупність чинників розділили на зовнішні та внутрішні, або прямої та непрямой дії (див рис. 1.1).

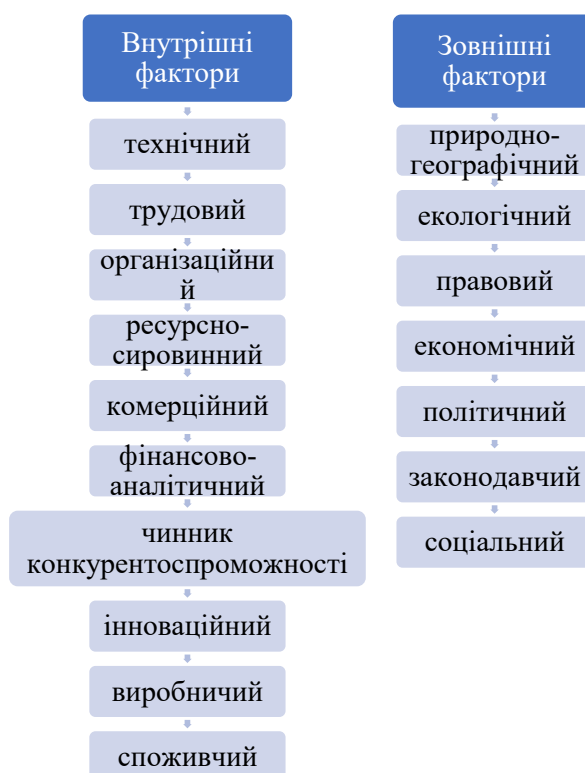

Рисунок 1.1 – Внутрішні та зовнішні фактори впливу на рівень інвестиційної привабливості підприємства [19 ,25]

До зовнішніх чинників можна віднести [31]:

— природно-географічний чинник, що описує основну діяльність підприємства по відношенню до його розміщення відносно основних шляхів сполучення, комунікацій, близькість до сировинної бази, оцінює вплив зайнятості та безробіття в регіоні на діяльність підприємства, вартість оренди землі;

— екологічні чинники, які в свою чергу виявляють відповідність основним екологічним законодавчим та нормативним актам, санітарно-гігієнічним нормам задля зменшення негативного впливу на довкілля;

— правові чинники дають змогу оцінити раціональність інвестування враховуючи різні фактори: чинні норми оподаткування, наявність податкових пільг, вільних від податків зон тощо;

— економічні чинники дозволяють оцінити фактори впливу з боку держави: рівень інфляції, стабільність національної валюти, банківської системи, механізмів експортно-імпортних операцій, фінансової стабільності держави;

— політичні чинники окреслюють стабільність політичної системи держави, частоту зміни уряду, ступінь довіри до влади тощо;

— законодавчі чинники характеризуються ефективною дією норм законодавчих нормативів та актів, які впливають на діяльність підприємства, метою яких є захист прав інвесторів;

— соціальні чинники розкриваються шляхом культурних настанов, менталітету, купівельної спроможності населення та інш.

Підприємства не можуть впливати на зовнішні фактори, лише враховувати та підлаштовуватися під їх зміни.

До внутрішніх віднесено [31]:

— технічний чинник відзначається наявністю основних засобів, їх віком, рівнем використання, виробничою потужністю, відповідністю світовим стандартам тощо;

— трудовий чинник, який передбачає аналіз структури, професійно-кваліфікаційного складу працівників підприємства, продуктивність праці та резерви її зростання, рівень та умови оплати праці тощо;

— організаційний чинник, який описує організацію виробничого процесу у часі та просторі, а також розглядає методи організації виробництва та ступінь його автоматизації;

— ресурсно-сировинний чинник, дає можливість оцінити доступність підприємства до сировинних джерел тощо;

— комерційний чинник базується на аналізі теперішньої та потенційної місткості ринку, дає можливість оцінити та спрогнозувати обсяги діяльності та потреби в інвестиційних ресурсах;

— фінансово-аналітичний чинник допомагає оцінити стан ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності господарюючого суб'єкта;

— чинник конкурентоспроможності характеризує можливість підприємства успішно господарювати, виробляти конкурентоспроможну продукцію та утримувати конкурентні позиції на ринку;

— інноваційний чинник визначає кількість інновацій, впроваджених в цілому на підприємстві в галузі техніки та технологій, організації виробничих процесів, продукції, управлінні тощо;

— виробничий чинник оцінює в цілому ефективність виробничої діяльності підприємства, а саме завантаженість основних засобів, ефективне використання будівель та споруд, логістичні процеси всередині підприємства, ефективність виробничої інфраструктури тощо;

— споживчий чинник дає оцінку цінності продукції підприємства для споживачів, яка базується на її якості та конкурентоспроможності.

В одному з досліджень інвестиційна привабливість значною мірою визначається поточним етапом життєвого циклу підприємства. Крім того, на думку автора на інвестиційну привабливість впливають такі три фактори [2]:

1) Наявність сприятливої інвестиційної ситуації на підприємстві та фінансової ринку;

2) Сприятливий інвестиційний клімат в економічних системах;

3) Наявність факторів, що забезпечують додаткові переваги інноваційних проектів.

Таким чином, можна зробити висновок, що інвестиційна привабливість – це певний набір сприятливих інвестиційні та інноваційні умови та переваги, які доступні при інвестуванні додатковий прибуток і зниження ризику інвестування. Остання позиція надзвичайно важлива в цьому визначенні, оскільки вона зачіпає концепцію ризиків, які, в будь-якому випадку, пов'язані з інвестиційною діяльністю.

Загалом внутрішні фактори можна моніторити, контролювати, оптимізувати, змінювати на краще для досягнення бажаних результатів та покращення загального рівня інвестиційної привабливості.

Таким чином, підприємствам слід навчитися аналізувати різні фактори впливу та враховувати чинники (внутрішні та зовнішні) в управлінні для підвищення власної інвестиційної привабливості.

2 АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

Розмір можливих інвестиційних ресурсів напряму залежить від ступеня привабливості підприємства для інвесторів. «Питання про те, які методи оцінки інвестиційної привабливості підприємства є найбільш ефективними, залишається спірним в даний час, оскільки існує велика кількість підходів до оцінки інвестиційної привабливості» [12]. В ході цієї оцінки проходить порівняння результатів даного з результатами цієї оцінки інших суб'єктів господарювання або з найбільш оптимальною величиною нормативного, критеріального показника, при умові його використання з метою обґрунтування ефективності управлінського рішення щодо доцільності інвестування.

Однією з найпростіших класифікацій підходів – це поділ підходів на дохідний, порівняльний та затратний, які в свою чергу включають наступні методи:

1. Income based (дохідний)
 - (a) DCF (дисконтовані грошові потоки)
 - (b) DDM (дисконтовані дивіденди)
2. Market based (порівняльний)
 - (a) Публічні аналоги
 - (b) Угоди
3. Asset based (витратний)
 - (a) NAV (вартість чистих активів)
 - (b) Ліквідаційна вартість

Перший підхід фундаментальний та найбільш затратний в роботі та по часу. Наступний підхід – найшвидший і тому найпопулярніший. І останній – це підхід для компаній зі значними матеріальними активами та/або нестабільними грошовими потоками. Звісно кожна модель має свої переваги, при цьому однаковий недолік всіх методів заключається в тому, що жоден з них не виправить допущені вами в розрахунках помилки.

На даній класифікації ми не зупиняємось і пропонуємо розглянути наступний варіант, оскільки в залежності від бажаного результату від інвестиційних ресурсів кожний інвестор обирає для себе найбільш змістовний та зручний йому підхід. В табл. 2.1 наведені основні підходи до оцінки інвестиційної привабливості, які поділено на групи в залежності від характеристики покладеної в основу:

- 1) на основі показників фінансового стану підприємства;
- 2) на основі ефективності вкладення грошей у цінні папери;
- 3) на основі психологічного аспекту.

Автором запропонований аналіз цих підходів з урахуванням їх переваг та недоліків, що дозволяє одразу визначити для себе більш актуальний підхід.

Таблиця 2.1 – Порівняльний аналіз підходів до оцінки інвестиційної привабливості [36, 119]

Підхід	Переваги підходу	Недоліки підходу
1. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства на основі показників його фінансового стану		
Інвестиційну привабливість підприємства визначена шляхом розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємств, в якому відтворюються значення показників оцінки майнового стану, фінансової стійкості (платоспроможності), ліквідності активів, прибутковості об'єкта інвестування, оцінки ділової активності, оцінки ринкової вартості, скориговані відповідно до їхньої вагомості	Дозволяє оцінити багато аспектів господарської діяльності шляхом розрахунку визначеної кількості показників, що дають характеристику поточного стану об'єкта та не потребує значних витрат часу на проведення оцінки	Підходу бракує конкретності та чіткості, що суттєво знижує можливість його застосування практиками
Оцінка інвестиційної привабливості підприємства передбачає аналіз фінансових показників діяльності суб'єкта господарювання, а саме: фінансової стійкості, прибутковості, ліквідності активів, оборотності активів	Зосередження уваги на напрямках інвестування та складових інвестиційної привабливості	Недостовірність інформації у процесі аналізу фінансових показників, розрахунку їх величини у часі
Інвестиційна привабливість підприємства інтерпретується, як сукупність характеристик фінансово-господарської та управлінської діяльності підприємства, перспектив розвитку та можливостей залучення інвестиційних ресурсів на основі формалізації оціночних методів	Зосередження уваги інвестора виключно на аналізі економічних показників діяльності підприємства з метою економії коштів та часу	Підхід передбачає однозначну можливість формалізації оціночних методів, що залишає поза увагою психологічний аспект даної проблеми

Продовження таблиці 2.1

Підхід	Переваги підходу	Недоліки підходу
Інвестиційна привабливість підприємства розглядається, як стабільність у отриманні прибутку при вкладенні грошей у цінні папери підприємства	Передбачає можливість участі інвестора у процесі управління підприємством	Підхід не враховує майбутніх перспектив розвитку суб'єкта господарювання
2. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства на основі ефективності вкладення грошей у цінні папери		
Інвестиційна привабливість підприємства забезпечується досягненням мінімального ризику при вкладенні грошей у цінні папери лише тих підприємств, які є стабільними та забезпечать отримання високого прибутку	Вкладення грошей у цінні папери дає змогу інвестору забезпечувати контроль управління на підприємстві та отримувати стабільний дохід у формі дивідендів	Вітчизняні підприємства не можуть ефективно використовувати інструменти ринку цінних паперів, який сьогодні в Україні перебуває на стадії становлення
3. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства на основі психологічного аспекту		
Інвестиційна привабливість підприємства оцінюється як системна сукупність потенційних можливостей вкладання коштів з метою отримання економічної ефективності у майбутньому як наслідок результатів минулої господарської діяльності потенційного об'єкта інвестування, суб'єктивно оцінювана інвестором	Можливість визначення потенційного прибутку на основі аналізу минулої господарської діяльності об'єкта інвестування	Підхід не містить зіставлення цілей інвестора з їх можливостями безризикової реалізації, а також не враховує ступінь готовності інвестора прийняти на себе цей ризик
Інвестиційна привабливість підприємства інтерпретується як взаємозв'язок двох характеристик: психологічного змісту інвестицій та їх психологічної форми (привабливість)	Якісна оцінка інвестиційної привабливості буде враховувати такі аспекти, як: інвестиційний ризик, привабливість продукції підприємства, кадрова, інноваційна, фінансова, територіальна, екологічна та соціальна привабливість	Характеризується необхідністю обробки значного обсягу інформації для одержання бажаного результату

Як бачимо вище зазначена більш широка класифікація підходів до оцінки інвестиційної привабливості. Саме аналіз переваг і недоліків кожного дозволяє обрати найбільш підходящий саме для вас. Хотілося б зазначити, що є сенс в подальшому вивченні та розкритті даної теми, можливо в подальшому буде зменшена кількість цих підходів та/або обрано найзручніший універсальний для всіх галузей.

3 МЕТОДОЛОГІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогодні існує гостра проблема зниження інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, що функціонують в умовах нестабільності та ризику. Наразі можливо використовувати безліч різних методик аналізу інвестиційної привабливості підприємства, що пов'язано з встановленими цілями аналізу; різноманітністю видів інвестиційної привабливості; факторами, що впливають на інвестиційну привабливість; розвитком інформаційної бази та інш. [17, 74].

В сучасних умовах господарювання на ефективність інвестиційних процесів впливає оцінка поточного стану та провідні тенденції розвитку інвестиційного ринку. Дослідження інвестиційного ринку включає в себе оцінку інвестиційної привабливості підприємств. Аналіз літератури показав, що існує схожість у вітчизняній та світовій практиці стосовно методики оцінки інвестиційної привабливості, а саме умовний поділ методик на 3 великі групи за критерієм джерел вихідної інформації:

- 1) методики, що ґрунтуються на різноманітних оцінках експертів;
- 2) методики, що ґрунтуються на статистичній інформації;
- 3) комбіновані методики, що ґрунтуються на експертно-статистичних розрахунках.

Не існує досконалих методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства, тому варто зазначити наявність певних недоліків, а саме:

- 1) багато методів, що запозичені в іноземних авторів, спрямовані, в основному, на фінансові, а не на реальні інвестиції;
- 2) запозичені методи, що стосуються саме реальних інвестицій, розроблені для умов стабільної економіки, де чітко проявлені всі економічні закони. Тому, дані методики не адаптовані до реальної економічної ситуації в Україні;
- 3) більшість методів заснована на аналізі безсистемних наборів показників фінансового стану підприємства, тобто носить ретроспективний характер, тоді як інвестора цікавлять результати майбутньої діяльності;

4) переважна більшість методів базуються на проведенні експертної оцінки і мають характер невизначеності, бо відображають суб'єктивну думку експертів [36].

Саме тому, вважаємо за доцільне провести порівняльний аналіз деяких методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства для визначення й обґрунтування найбільш раціонального підходу з метою гарантування достовірної та найбільш повно розкриваючу оцінку інвестиційної привабливості підприємства (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Аналіз основних методів оцінки інвестиційної привабливості підприємств [32]

Методичний підхід	Сутність методу	Переваги	Недоліки
Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості	Проводиться за такими етапами: оцінка фінансового стану; визначення вагомості показників на основі експертних оцінок; визначення розмаху варіаційної множини; визначення ранжованого значення за кожним показником; розрахунок інтегрального показника.	Всебічна оцінка інвестиційної привабливості підприємства	Складність у порівнянні багатьох різноспрямованих показників; потребує значної інформаційної бази
Метод експертних оцінок	Передбачає наступні етапи: - Визначення експертами вагомості показників; - Аналіз показників в динаміці; - Визначається інвестиційна привабливість підприємства.	Можливість адаптації показників і факторів під потреби інвесторів; поглиблений аналіз певних галузей економіки.	Складність залучення незалежних експертів з високим рівнем їх професіоналізму; суб'єктивний характер отриманих результатів; залежність результатів від кваліфікації експертів

Продовження таблиці 3.1

Методичний підхід	Сутність підходу	Переваги	Недоліки
Метод рейтингової оцінки	Оцінка фінансового стану підприємства за наступними показниками: ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, неплатоспроможності, ймовірності банкрутства.	Простота та зрозумілість у використанні, не потребує залучення експертів.	Складність вибору еталону для порівняння
Метод порівнянь	Передбачає оцінку складових інвестиційного процесу: порівняння об'єктів інвестування, інвесторів та чинників інвестиційної привабливості.	Простота та зрозумілість у застосуванні та інтерпретації.	Залежить від наявності активно функціонуючого ринку об'єктів аналогів; залежність від стабільності ринку
Матричний метод	Передбачає поєднання оцінки впливу фінансово-економічних чинників та маркетингових показників діяльності підприємства.	Об'єктивна оцінка фінансової ситуації та потенційних можливостей підприємства	Дані про поточний стан підприємства не завжди можна екстраполювати в майбутнє
Диференційований метод	Передбачає обґрунтування рівня інвестиційної привабливості та положення підприємства на ринку.	Можливість визначення точки інвестиційної привабливості	Лише констатує факт інвестиційної привабливості, не враховує вплив вагомості кожного параметра результату оцінки

Результати комплексної оцінки є важливим критерієм для прийняття управлінських рішень щодо вибору суб'єкта інвестування. При оцінці інвестиційної привабливості на першому, макроекономічному рівні, ми використовували показники за такими групами: :

- соціально-економічна привабливість
- юридична привабливість;
- інвестиційні ризики [1].

Хоча існує ряд різних методів оцінки інвестицій привабливості і ризикованість тих чи інших проектів, не завжди можна ними скористатися через їх «загальний» характер. Галузева специфіка конкретного бізнесу полягає в незначно

враховуються, типи об'єктів не враховуються, відсутня прив'язка до конкретні стратегічні пріоритети та завдання [3].

Проаналізувавши літературу та статті науковців можемо сказати, що підходів існує чимало вище зазначена лише деяка їх частина. При цьому, немає досконалого підходу, щоб не мав недоліків. Так, наприклад, диференційований підхід дозволяє визначити точку інвестиційної привабливості, не враховуючи вагомість кожного параметра, тобто лише констатує факт інвестиційної привабливості. Тому знову наголошуємо, що на вибір підходу оцінки інвестиційної привабливості впливає: специфіка галузі, індивідуальні бажання, важливість певного критерія. І в залежності від поставлених цілей, кінцевої мети обирається відповідний підхід.

4 РОЗРАХУНОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АТ «НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»

Для аналізу інвестиційної привабливості нами було обране Акціонерне товариство „Національна акціонерна компанія „Нафтогаз України“ (надалі – „Нафтогаз України“) яке було засноване у 1998 році згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998 року № 747 [24].

Нафтогаз України знаходиться у власності держави Україна. Кабінет Міністрів України здійснює функції управління корпоративними правами держави та виконує повноваження загальних зборів акціонерів і призначає Наглядову раду, яка контролює і регулює діяльність Правління.

Нафтогаз України та його дочірні підприємства є вертикально інтегрованою нафтогазовою Групою, що дозволяє оптимально використовувати портфель її активів. Група здійснює операції видобутку природного газу та нафти, розвідки нових напрямків газопостачання, транспортування та зберігання нафти і газу, а також продажу природного газу та скрапленого природного газу своїм споживачам. Компанія володіє частками у різних підприємствах, які формують національну систему із виробництва, переробки, постачання, транспортування і зберігання природного газу, газового конденсату та нафти [32, 37, 24].

В додатку А відображена консолідована фінансова звітність обраного товариства за останні 2019-2021 роки. Відповідно до якої ми можемо проаналізувати відповідні зміни.

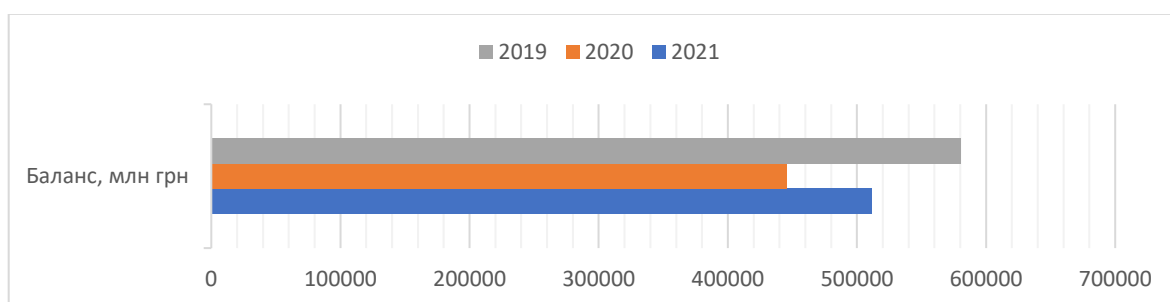

Рисунок 4.1- Динаміка валюти балансу за 2019-2021 роки

На рис.4.1 зображено зміну балансу підприємства. Зокрема можемо спостерігати, що у 2020 році в порівнянні з 2019 роком було зменшення на 134589млн грн. Вже наступного 2021 року показник змінюється в позитивну сторону – збільшення на 65461млн грн в порівнянні з 2020р., хоча в порівнянні з 2019 ще різниця -134589млн грн. Така ситуація на підприємстві, на нашу думку, може бути пов'язана із нестабільністю економічного становища в державі загалом, та на підприємстві зокрема, пов'язана із пандемією, та прагненні зменшити податкове навантаження шляхом зниження обсягів валового і, як наслідок, чистого прибутку. Такі негативні зміни за 2020рік по всім показникам ми будемо спостерігати і в подальшому. Можемо зауважити що ця світова проблема (пандемія) завадила багатьом компаніям в їх розвитку.

Далі розглянемо зміни по основним статтям балансу (див.рис. 4.2). Незначні зміни в структурі довгострокових зобов'язань. Збільшення в структурі необоротних активів вказує на відволікання коштів від основної виробничої діяльності. В інших структурах балансу як і очікувалося спостерігається різке зниження в 2020році і зростання в 2021 році.

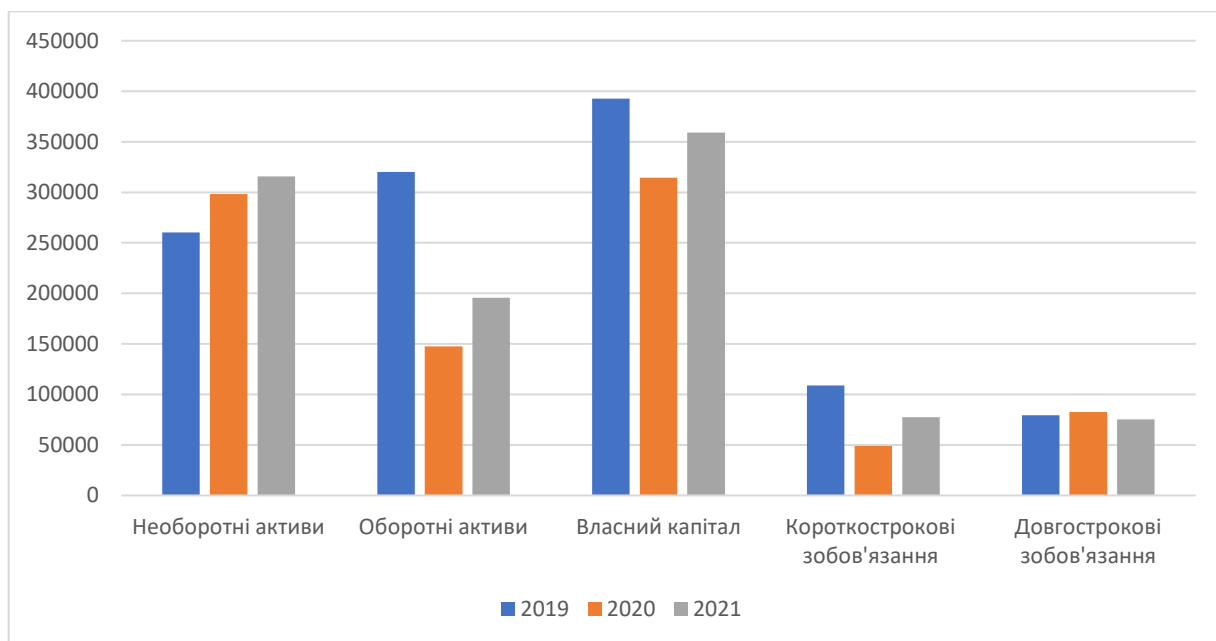

Рисунок 4.2 – Динаміка росту основних статей балансу

Наступним кроком буде розрахунок коефіцієнтів, які дадуть нам повне уявлення про діяльність компанії і в подальшому можливість аналізу її інвестиційної привабливості.

Вище було описано підходи до оцінки інвестиційної привабливості. На нашу думку найбільш підходящим в даному випадку буде метод рейтингової оцінки, аналізу фінансового стану на основі використання п'яти груп коефіцієнтів, а саме майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності підприємства, прибутковості підприємства та ділової активності. Опис розрахунків даних показників представлений в додатку Б.

Розрахунок інтегральної оцінки передбачає розрахунок всіх груп показників, присвоєння групам і всім коефіцієнтам, які включені в ці групи, відповідні числові значення залежно від їх вагомості. Коригувати можна вагомість, а також граничні значення.

На основі даних додатку А розрахунок обраних показників за 2020-2021рр. показав наступні результати. Зростання рентабельності капіталу свідчить про ефективність використання майна підприємства.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу вказує на прибутковість капіталу вкладеного власниками та засновниками. Зростання, яке ми і спостерігаємо сприяє підвищенню зацікавленості власників у його діяльності.

Рентабельність продажу показує скільки прибутку припадає на одиницю реалізованої продукції. Спостерігається позитивна зміна з від'ємного показника до додатного 0,0553 у 2021р.

Показники ліквідності підприємства мають наступні результати, в усіх випадках зниження показників в 2021 в порівнянні з 2020р.

Коефіцієнт покриття вказує на достатність ресурсів для погашення поточних зобов'язань і знаходиться в межах норми в 2021 році, а в попередньому році результат дещо більше нормативного значення.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує можливість підприємства своєчасно розрахуватися з дебіторами за поточними зобов'язаннями. Даний показник в межах

норми, що вказує на здатність підприємства виконувати свої обов'язки і вчасно все сплачувати.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності за розрахунками знаходиться в межах норми, хоча і спостерігається зменшення цього показника з роками, все ж характеризує здатність підприємства негайно сплачувати свої борги.

Основні показники ділової активності характеризуються значним відхиленням від нормативних [18,39]. Хоча як таких нормативних і не існує, оскільки їх можна аналізувати за збільшенням або зменшенням. Позитивним являється збільшення розрахованих коефіцієнтів, що ми можемо спостерігати (див. дод.В). Так, коефіцієнт оборотності активів, який характеризує ефективність використання всіх наявних активів збільшився на 0,036.

Коефіцієнт оборотності запасів, що показує швидкість обертання запасів для забезпечення обсягу продажу, зріс на 0,182.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу, який вказує на ефективність використання власного капіталу, збільшився на 0,049.

Фондовіддача, яка характеризує ефективність використання основних засобів, зросла на 0,039.

Майже всі розраховані показники фінансової стійкості знаходяться в межах норм, крім маневреності власного капіталу.

Коефіцієнт автономії показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі, авансованій у його діяльність. Значення показника зменшилося всього на 0,003 за рік, при цьому знаходиться в межах норми.

Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів характеризує кількість одиниць власних коштів, яка припадає на кожну одиницю позикових і залучених. Результат розрахунків показує, що власних коштів у компанії достатньо і показник знаходиться значно вище нормативного значення.

Коефіцієнт фінансової стійкості зменшився на 0,04, при цьому залишився в межах норми, а, отже, це означає, що підприємство залишається платоспроможним в довгостроковій перспективі.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, що тільки 0,3 частина від власного оборотного капіталу знаходиться в обороті, тобто є можливість вільно маневрувати цими коштами. Даний показник нижче нормативного значення ($\geq 0,5$).

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами показує, що рівень фінансування оборотних активів за рахунок довгострокових джерел фінансування становить 0,6 і знаходиться в межах норми. Значення даного коефіцієнта особливих змін не зазнало – зменшення на 0,06.

Розрахунок показників майнового стану характеризується зростанням всіх коефіцієнтів.

Сума господарських коштів, які має підприємство в своєму розпорядженні дає загальну вартісну оцінку активів, що перебувають на балансі. Порівнюючи 2021 рік з 2020, можемо сказати про збільшення даного показника на 65461 млн грн, а, отже, про збільшення майнового потенціалу підприємства.

Частка основних засобів в активах збільшилась на 0,1. Позитивним в даному випадку виступає зменшення даного показника. Адже зменшення вказує на стабільний або зростаючий обсяг виробництва.

Коефіцієнт мобільності активів, що й характеризує рівень мобільності цих активів, зріс на 0,13.

Дані розрахунки можна побачити в додатку В.

На основі розрахованих показників фінансового стану розрахуємо інтегральний показник інвестиційної привабливості для АТ «НАК «Нафтогаз Україна». Для цього спочатку розрахуємо блочні показники для кожної групи коефіцієнтів (табл. 4.1). Спочатку розраховуємо нормований одиничний показник фінансового стану. Розрахунок проводиться за формулою:

$$K_i = P_i / P_{i_норм}, \quad (4.1)$$

де K_i – нормований одиничний показник фінансового стану підприємства; P_i – фактичне значення одиничного показника;

$P_{i_норм}$ – нормативне значення одиничного показника;

i – порядковий номер одиничного показника, фінансового коефіцієнта в блочній оцінці [25].

Підсумкова блочна оцінка з урахуванням ваги одиничного показника розраховується наступним чином:

$$K_j = \sum_{i=0}^n (K_i * a_i) \quad (4.2)$$

де a_i – вагомість одиничного фінансового коефіцієнта в блочній оцінці;

n – кількість показників у межах блоку, що характеризує окрему сторону фінансового стану підприємства;

j – номер блоку у проведенні комплексної оцінки фінансового стану підприємства [14].

Таблиця 4.1 – Дані розрахунків блочних інтегральних оцінок для груп фінансових показників за 2021 рік

Показник	P_i	$P_{i_норм}$	K_j
<i>Показники прибутковості</i>			
Рентабельність капіталу	12023	-	-
Рентабельність ВК	0,0089	0,2	0,04
Рентабельність продажу	0,0553	0,3	0,18
Блочний інтегральний показник (Кб)			0,23
<i>Показники ліквідності</i>			
Коефіцієнт покриття	2,5303	2	1,27
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,6380	0,7	2,34
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,3949	0,2	1,97
Блочний інтегральний показник (Кб)			5,58
<i>Показники ділової активності</i>			
Коефіцієнт оборотності активів	0,1135	0,3	0,38
Коефіцієнт оборотності запасів	0,9908	8	0,12
Фондовіддача	0,2152	3	0,07
Коефіцієнт оборотності ВК	0,1614	8	0,02
Блочний інтегральний показник (Кб)			0,59

Продовження таблиці 4.1

Показник	P_i	$P_{i_норм}$	K_j
<i>Показники фінансової стійкості</i>			
Коефіцієнт автономії	0,7019	0,5	1,40
Співвідношення власних і залучених коштів	2,3547	1	2,35
Фінансової стійкості	0,8488	0,8	1,06
Маневреності ВК	0,3297	0,5	0,66
Забезпечення власними оборотними коштами	0,6048	0,7	0,86
Блочний інтегральний показник (Кб)			6,34
<i>Показники майнового стану</i>			
Сума господарських коштів, у розпорядженні підприємства	511452	-	-
Частка ОЗ в активах	0,5749	-	-
Коефіцієнт мобільності активів	0,6198	-	-
Блочний інтегральний показник (Кб)			-

Після розрахування підсумкових блочних оцінок по кожній групі фінансових показників нам слід визначити питому вагу для кожної групи. Ми пропонуємо визначити дані значення з урахуванням можливого інтересу щодо діяльності підприємства. (див.табл. 4.2)

Таблиця 4.2 – Визначення питомої ваги для кожної групи фінансових показників

<i>Група показників</i>	<i>Питома вага β</i>
Показники прибутковості підприємства	0,4
Показники ліквідності підприємства	0,3
Показники ділової активності підприємства	0,15
Показники фінансової стійкості підприємства	0,15
Показники майнового стану	0,0

Залишається розрахувати лише безпосередньо інтегральний показник фінансового стану. Для цього використаємо наступну формулу:

$$K_k = \sum_{i=0}^k (K_J * \beta_j) \quad (4.3)$$

де K_k – інтегральний показник фінансового стану підприємства;

β_j – вагомість аналітичних блоків фінансового стану в комплексній оцінці;

m – кількість блоків оціночних показників [25].

$$K_k = 0,23 * 0,4 + 5,58 * 0,3 + 0,59 * 0,15 + 6,34 * 0,15 = 2,8055$$

Інтегральний показник має не високе значення, оскільки блочні оцінки не великі. Хоча розраховані не всі показники і не всі коефіцієнти мають нормативне значення для більш точного розрахунку, все ж ми маємо задовільний результат. У більшості коефіцієнтів за 2021 рік спостерігається покращення фінансових результатів в порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про зростання інвестиційної привабливості підприємства. Причини погіршення результатів за 2020 рік вказано вище.

5 РЕКОМЕНДАЦІЇ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АТ «НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»

Найбільший вплив на рівень інвестиційної привабливості підприємств здійснюють чинники фінансового стану та особливості їх функціонування. Це обґрунтовує необхідність розробки методичних рекомендацій щодо зростання інвестиційної привабливості підприємств [10].

«24 лютого 2022 року Російська Федерація розпочала повномасштабне військове вторгнення в Україну. Широкі проблеми безпеки стали викликом для подальшого стійкого розвитку економічного та фінансового сегментів в Україні, а операційне середовище відтоді залишається ризикованим і має високий рівень невизначеності. Для оцінки економічних наслідків, ймовірно, знадобиться час, враховуючи швидкий характер розвитку ситуації та непередбачуваність війни. Уряд визначив пріоритетними напрямки оборони і соціальних видатків і продовжує виконувати свої зобов'язання щодо зовнішнього боргу» [24].

Компанії продовжують сплачувати податки, а гроші все ще циркулюють через фінансову систему країни. Після початку повномасштабної військової атаки бої досі тривають, спричиняючи тисячі жертв серед цивільного населення. Російські атаки спрямовані на знищення цивільної інфраструктури по всій Україні, включаючи лікарні та житлові комплекси. При цьому логістичні шляхи на окупованих територіях були пошкоджені, до них немає доступу. Інші залізничні та автомобільні логістичні маршрути доступні для використання, оскільки Україна має розгалужену автомобільну та залізничну мережу. Станом на дату затвердження цієї консолідованої фінансової звітності, за наявними даними, активи Групи не були суттєво пошкоджені [24].

Що стосується загальних шляхів покращення, які були проаналізовані в статті [25], то до них можна віднести державну підтримку, а саме:

— Оптимізація системи оподаткування, шляхом забезпечення гнучкості податкової політики.

— Створення системи правового захисту саме для іноземних інвесторів від боржників та ненадійних партнерів, оскільки нинішня система більше контролює їх діяльність (вчасну сплату податків, дотримання всіх норм), не захищаючи.

— Удосконалена сплата митних платежів і зборів при надходженні іноземної валюти в Україну.

Спрощення та покращення цих факторів більше зацікавить інвесторів і взагалі призведе до покращення інвестиційного клімату в країні і як наслідок на підприємствах, оскільки все пов'язано.

Провівши аналіз інвестиційної привабливості АТ «НАК «Нафтогаз України» шляхом оцінки фінансового стану виявили фактори, які негативно впливають на діяльність, а також призводять до зменшення доходу.

Можемо запропонувати наступні кроки по підвищенню інвестиційної привабливості шляхом:

1. Розробки й виконання фінансових планів, адаптованих під різні умови. Також слідкувати за виконанням, щоб вчасно реагувати на зміни.

2. Розширення переліку послуг, в більш безпечних регіонах для отримання додаткового доходу.

3. Обґрунтованого зменшення обсягів необоротних активів та виробничих запасів, оскільки вони можуть зменшити інвестиційну привабливість за рахунок неефективного їх використання.

4. Запровадження, за можливості, шляхів збереження максимальної кількості ресурсів за допомогою їх переміщення і т.д.. Проектування різних можливих вирішень проблем, які можуть виникнути в подальшому.

5. Ведення ефективної політики маркетингу, для заохочення більшої кількості клієнтів, а також підвищення конкурентоспроможності.

Так склалося, що на діяльність підприємства останнім часом сильно впливають зовнішні фактори. Зокрема, 2020 року почалася пандемія і як результат підприємство має збиток за цей період. Врахувавши це в своїй діяльності і послаблення обмежень в період карантину сприяло покращенню фінансової

ситуації на наступний 2021 рік. І ось початок 2022 року війна в країні, яка також несе негативні наслідки.

Наразі через складну ситуація існує великий ризик невизначеності. Не відомо і важко спрогнозувати якої шкоди завдасть війна цьому підприємству і які наслідки будуть. Про привабливість зараз також складно говорити в силу цих обставин. Тому бачимо сенс провести додатковий аналіз і розробити вже реально актуальні діючі поради по закінченню війни.

ВИСНОВКИ

Перед нами стояв ряд завдань, які ми виконували в процесі роботи. Нами було розглянуто сутність поняття інвестиційної привабливості. На основі досліджень ми дійшли висновку, що не існує досконалого визначення поняття, який би включав всі аспекти і підходив би абсолютно для всіх. Нами було запропоноване власне тлумачення, яке на наше думку об'єднує всі ті характеристики про які говорять науковці в своїх роботах. Інвестиційна привабливість – це багаторівневий інтегральний показник, кількісних та якісних характеристик, що дає змогу оцінити переваги та недоліки окремих об'єктів та показує переваги порівняно з іншими об'єктами інвестування та наскільки вигідно вкласти капітал у певний об'єкт з позиції конкретного інвестора згідно зі сформованими ним критеріями.

Одним із важливих аспектів є те, що на інвестиційну привабливість та інвестиційне середовище впливають багато факторів: політичні, виробничі, ресурсно-сировинні, інноваційні, соціальні, особистісні, інфраструктурні, споживчі, екологічні.

Проаналізувавши методичну літературу з даного питання визначили, що «..існує значна кількість методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства, однак усі вони характеризуються наявністю певних недоліків, а саме:

1) багато методів, що запозичені в іноземних авторів, спрямовані, в основному, на фінансові, а не на реальні інвестиції;

2) запозичені методи, що стосуються саме реальних інвестицій, розроблені для умов стабільної економіки, де чітко проявлені всі економічні закони. Тому, дані методики не адаптовані до реальної економічної ситуації в Україні;

3) більшість методів заснована на аналізі безсистемних наборів показників фінансового стану підприємства, тобто носить ретроспективний характер, тоді як інвестора цікавлять результати майбутньої діяльності;

4) переважна більшість методів базуються на проведенні експертної оцінки і мають характер невизначеності, бо відображають суб'єктивну думку експертів».

Аналіз інвестиційної привабливості АТ «НАК «Нафтогаз України» проведено за методом рейтингової оцінки шляхом аналізу фінансового стану. Даний розрахунок показав задовільні результати і загалом покращення фінансового стану за останній аналізований рік. Негативні результати фінансових показників у 2020 році спричинені зовнішніми факторами, на які не можливо вплинути. При цьому компанія адаптувалась під світові зміни і не дивлячись на те, що пандемія не закінчилась змогла отримати позитивні результати вже на наступний 2021 рік.

Що стосується шляхів покращення інвестиційної привабливості, то нами було запропоновано наступні:

1. Розробки й виконання фінансових планів, адаптованих під різні умови. Також слідкувати за виконанням, щоб вчасно реагувати на зміни.

2. Розширення переліку послуг, в більш безпечних регіонах для отримання додаткового доходу.

3. Обґрунтованого зменшення обсягів необоротних активів та виробничих запасів, оскільки вони можуть зменшити інвестиційну привабливість за рахунок неефективного їх використання.

4. Запровадження, за можливості, шляхів збереження максимальної кількості ресурсів за допомогою їх переміщення і т.д.. Проектування різних можливих вирішень проблем, які можуть виникнути в подальшому.

Запорука позитивного результату та можливість покращення результатів діяльності підприємства в цілому досягнути можна якщо слідкувати за звітністю, правильністю обліку, якісній переоцінці; регулярно перевіряти запаси, щоб вони не залежувалися на складі, адже це все призводить до зниження інвестиційної привабливості підприємства; розробляти плани роботи у випадках надзвичайних ситуацій і звичайно реагувати на всі зміни, щоб попереджати проблеми в подальшому. Дана тема потребує подальшого опрацювання і аналізу цього підприємства по закінченню війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Evaluation of enterprise investment attractiveness under circumstances of economic development / Olha Ilyash, Osman Yildirim, Liubov Smoliar, Dariia Doroshkevych, Taras Vasylciv, Ruslan Lupak / Bulletin of Geography. Socio-economic Series, No. 47 (2020): 95–113. URL: <http://doi.org/10.2478/bog-2020-0006>
2. INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF INDUSTRIES: FEATURES AND TRENDS / Svitlana Gutkevych // Baltic Journal of Economic Studies . - Vol. 5. - No. 3. - 2019. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-3-50-58>
3. Methodology for determining the investment attractiveness of construction of high-rise buildings / Ekaterina Nezhnikova, Valentin Kashirin, Yana Davydova, Svetlana Kazakova // E3S Web of Conferences 33, 03031 (2018). – URL: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/20183303031>
4. Methods for Assessing the Investment Attractiveness of Innovative Projects// Petro Pererva, Maksym Usov, Svitlana Chernobrovkina, Ludmila Larka, Viktor Rudyka / Estudios de Economía Aplicada Vol 38 (2) URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/54315/3/SAE_2021_39_6_Pererva_Methods_for_assessing.pdf
5. Ways to create a favorable investment environment and increase investment attraction. Abishov Muhammed Sarsenbaevich, Turdieva Gulaida Omirbayevna, Nuranov Ilkham Bakhadir Uli // American Journal of Economics and Business Management. - AJEBM, Vol. 4, No. 4. – 202. URL: <https://doi.org/10.31150/ajebm.v4i4>
6. Закон України «Про захист іноземних інвестицій в Україні» від 10.09.1991 № 1540а-ХІІ. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12#Text>
7. Закон України «Про інвестиційну діяльність». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12&print=1>
8. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>

9. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків. Затверджено постановою Правління Національного банку України від 6 липня 2000 р. №279 // www.rada.gov.ua
10. Аболхасанзад Алиреза. Методичні рекомендації щодо зростання інвестиційної привабливості паливно-енергетичних підприємств.[Електронний ресурс] / Аболхасанзад Алиреза // Бізнес Інформ.. - 2019. - №7. - С. 217–224. Режим доступу: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-7-217-224>
11. Алексеєнко Л. М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства./ Л.М.Алексеєнко// Економічний форум.- 2009.- № 3.- С. 94–102.
12. Белобородова М. Теоретико-методологічні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості промислових підприємств [Електронний ресурс] / Марія Белобородова // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2020. — Вип. 2 (23). — С. 3-13. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2020/20bmvppp.pdf>
13. Брюховецька Н.Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик [Текст] / Н.Ю. Брюховецька, О.В. Хасанова // Економіка промисловості. – 2009. – № 1. – С. 110-117.
14. Бурковська А.В., Соловійов О.Ю. Комплексний підхід до оцінки фінансового стану підприємства / А.В. Бурковська, О.Ю. Соловійов // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – Вип. 1 (4) – Т. 2. – Полтава: ПДАА. – 2012. – С. 73-77
15. Бутов А.М. Методичні основи оцінки інвестиційної привабливості підприємства/ А.М. Бутов // Сталий розвиток економіки: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. - №6 (16). – С. 77-81.
16. Волкова Н.А. Визначення критеріїв оцінки інвестиційної привабливості підприємств АПК / Н.А.Волкова // . Економічний аналіз. - 2016 рік. - Том 23. № 2. – С. 22-26

17. Волошенко С. В. Методи оцінки інвестиційної привабливості підприємства [Електронний ресурс] / С.В.Волошина//Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and IT context. May 15, 2020. - Houston, USA. – С.74-75. Режим доступу: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/2667/2554>
18. Волошина К.А. Оцінка стану ділової активності підприємства/ К.А.Волошина, В.В.Комірна//Інвестиції: практики та досвід. - №8.-2009. – С.37-41
19. Гуляєва Н.М. Сутнісні ознаки інвестиційної привабливості підприємства: факторна природа формування/ Н.М. Гуляєва, Н.К. Рябченко// Вісник Запорізького національного університету. – №1(13). – 2012. – С. 22-28.
20. Гунько В. І. Фактори та показники формування інвестиційної привабливості підприємств [Електронний ресурс] / В.І. Гунько // Фінансовий простір. – 2013. №1(9)–С.85-89.- Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2013_1_18
21. Гуткевич С. О. Інвестиційна привабливість: сутність, показники і чинники впливу / С. О. Гуткевич, О. В. Пулій // Інтелект ХХІ. - 2019. - № 2. - С. 88-93.
22. Задорожна Я.Є., Дядечко Л.П. Підвищення інвестиційної привабливості підприємництва як напрямок залучення інвестиційних ресурсів. / Я. Є. Задорожна, Л. П. Дядечко // Інвестиції: практика та досвід.- 2007.- №2.- С.32-35.
23. Інвестиційна привабливість України [електронний ресурс] // Kyiv international economic forum. – 2017. Режим доступу: <https://forumkyiv.org/uk/forum/2017/program/investicijna-privablivist-ukrayini>
24. Катан Л.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства / Л.І. Катан, К.С. Хорішко // Інвестиції: практика та досвід. - 2010. - № 15. - С. 22-24.
25. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Л.О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – [3-тє вид., випр. і доп]. – К.: Знання, 2008. — 483 с.
26. Коваль Н.О. Проблеми та шляхи покращення інвестиційної діяльності в економіці України /Н.О.Коваль, Л.В. Терпель // . Економічний аналіз. - Том 13. - 2013 рік. – С.56-63

27. Консолідована фінансова звітність Акціонерного товариства „Національна акціонерна компанія „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“ станом на на 31 грудня 2021 року. Режим доступу:

https://www.naftogaz.com/ckeditor_assets/%D0%A0%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C/2021%20Consolidated%20Financial%20Statements%20final%20UKR.pdf

28. Коренюк П. Концептуальні підходи та методи визначення інвестиційної привабливості національної економіки [Електронний ресурс] / Коренюк П., Копил О. // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2018. – С. 56-62. Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2018_2_10.

29. Костюк Т.І. Інвестиційна привабливість економіки України: реалії та перспективи / Т.І. Костюк // Вісник Донецького інституту соціальної освіти : у 3-х т. - 2005. - Т. 1. - № 1. - С. 48-58.

30. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій”, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій “22 від 23.02.1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text>

31. Москаленко І.І. Чинники впливу на інвестиційну привабливість підприємства. [Електронний ресурс] / І.І.Москаленко.- Режим доступу до ресурсу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/132.pdf>

32. Офіційний сайт Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України». Режим доступу: <https://www.naftogaz.com/>

33. Поясник Г.В. Аналіз методичних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства[Електронний ресурс]/Г.В.Поясник.- Режим доступу: <http://ppb.khadi.kharkov.ua/article/view/236367>

34. Пожуєва Т.О. Сучасні підходи до формування інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання/Т.О. Пожуєва//Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2010. - №3. – С.45-50.

35. Ситник О.В. Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості підприємств машинобудування в місті Києві та Київській області / О.В.Ситник // Інвестиції: практики та досвід. - №4.-2016. – С.75-77

36. Скалюк, Р.В. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства [Електронний ресурс] / Р. В. Скалюк, О. І. Лоїк // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 1. – С. 115-122. Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/4645>

37. Фінансова звітність «Нафтогаз Україна». Режим доступу: https://www.naftogaz.com/for_investors

38. Яцух О.О. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки [Електроннийресурс] / Яцух О.О., Захарова Н.Ю. // Гроші, фінанси і кредит. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
„НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“ [37]

Таблиця А.1 - Звіт про фінансовий стан АТ«Національна акціонерна компанія „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“ станом на 31 грудня 2021рр..

* у мільйонах українських гривень	31 грудня 2021 року	31 грудня 2020 року
АКТИВИ		
Необоротні активи		
Основні засоби	294042	211134
Нематеріальні активи	4367	3147
Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства	722	772
Відстрочені податкові активи	5668	7685
Компенсація недоотриманого доходу від транспортування газу	1898	-
Дебіторська заборгованість за договором купівлі-продажу	-	63432
Передоплата з податку на прибуток	3269	9375
Інші необоротні активи	57875787	28922892
Всього необоротних активів	315753	298437
Оборотні активи		
Запаси	69010	40691
Торгова дебіторська заборгованість	49494	28129
Передоплати видані та інші оборотні активи	23558	22641
Компенсація недоотриманого доходу від транспортування газу	14669	-
Дебіторська заборгованість за договором купівлі-продажу	-	17626
Передоплата з податку на прибуток	4135	702
Грошові кошти та залишки на банківських рахунках	30540	37106
Грошові кошти, обмежені у використанні	42934293	659
Активи припиненої діяльності, що класифіковані як утримані для продажу та розподілу	-	-
Всього оборотних активів	195699	147554
ВСЬОГО АКТИВІВ	511452	445991

ПАСИВИ	31 грудня 2021 року	31 грудня 2020 року
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
Акціонерний капітал	194307	194307
Резерв переоцінки	206306	140171
Накопичені курсові різниці	3871	4069
Накопичений дефіцит	(51565)	(27801)
Власний капітал, який належить власникам материнської компанії	352919	310746

Неконтрольована частка у капіталі	6075	3535
ВСЬОГО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	358994	314281
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
<i>Довгострокові зобов'язання</i>		
Позики	40154	56547
Забезпечення	8015	9853
Відстрочені податкові зобов'язання	23701	12910
Інші довгострокові зобов'язання	3245	3354
Всього довгострокових зобов'язань	75115	82664
<i>Короткострокові зобов'язання</i>		
Позики	21431	9795
Забезпечення	15077	13576
Торгова кредиторська заборгованість	10857	3585
Аванси отримані та інші короткострокові зобов'язання	27789	20277
Заборгованість з податку на прибуток	2189	1813
Зобов'язання припиненої діяльності, що кваліфіковані як утримані для продажу та розподілу	-	-
Всього короткострокових зобов'язань	77343	49046
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	152458	131710
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	511452	445991

Таблиця А.2 - Звіт про фінансовий стан АТ«Національна акціонерна компанія „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“ станом на 31 грудня 2020рр..

<i>* у мільйонах українських гривень</i>	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року
АКТИВИ		
<i>Необоротні активи</i>		
Основні засоби	211134	240506
Нематеріальні активи	3147	
Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства	772	835
Відстрочені податкові активи	7685	10439
Компенсація недоотриманого доходу від транспортування газу	-	-
Дебіторська заборгованість за договором купівлі-продажу	63432	-
Передплата з податку на прибуток	9375	-
Інші необоротні активи	28922892	8505
Всього необоротних активів	298437	260285
<i>Оборотні активи</i>		
Запаси	40691	57705
Торгова дебіторська заборгованість	28129	59056
Передплати видані та інші оборотні активи	22641	9887
Компенсація недоотриманого доходу від транспортування газу	-	-
Дебіторська заборгованість за договором купівлі-продажу	17626	-
Передплата з податку на прибуток	702	263
Грошові кошти та залишки на банківських рахунках	37106	77593
Грошові кошти, обмежені у використанні	659	436
Активи припиненої діяльності, що класифіковані як утримані для продажу та розподілу	-	115355
Всього оборотних активів	147554	320295
ВСЬОГО АКТИВІВ	445991	580580

ПАСИВИ	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
Акціонерний капітал	194307	194307
Резерв переоцінки	140171	316264
Накопичені курсові різниці	4069)	3340
Накопичений дефіцит	(27801)	(123234)
Власний капітал, який належить власникам материнської компанії	310746	390677
Неконтрольована частка у капіталі	3535	1897
ВСЬОГО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	314281	392574
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
<i>Довгострокові зобов'язання</i>		
Позики	56547	47148
Забезпечення	9853	10588
Відстрочені податкові зобов'язання	12910	18858
Інші довгострокові зобов'язання	3354	2691
Всього довгострокових зобов'язань	82664	79285
<i>Короткострокові зобов'язання</i>		
Позики	9795	13514
Забезпечення	13576	42841
Торгова кредиторська заборгованість	3585	5061
Аванси отримані та інші короткострокові зобов'язання	20277	19494
Заборгованість з податку на прибуток	1813	10741
Зобов'язання припиненої діяльності, що кваліфіковані як утримані для продажу та розподілу	-	17340
Всього короткострокових зобов'язань	49046	108721
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	131710	188006
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	445991	580580

Таблиця А.3 - Звіт про прибутки або збитки станом на 31 грудня 2021р.

<i>*У мільйонах українських гривень</i>	31 грудня 2021 року	31 грудня 2020 року
Дохід від реалізації	217384	159234
Компенсація за виконання спеціальних обов'язків	-	32205
Відсотки та інші доходи	1595	1578
Всього доходу від реалізації та інших доходів	218979	193017
Виробничі витрати	(82021)	(48222)
Закупівлі	(63235)	(64558)
Знос, виснаження та амортизація	(13755)	(16548)
Витрати на дослідження, розробку та розвідку	(1060)	(588)
Збитки від знецінення нефінансових активів	(2777)	(7950)
Витрати на збут, загальні та адміністративні витрати	(22181)	(21340)
Фінансові витрати	(5614)	(6738)
Чистий рух у резерві знецінення фінансових активів	(10514)	(42595)
Всього витрат	(201157)	(208539)
Дохід від курсових різниць	1529	1545
Частка у результатах асоційованих та спільних підприємств після оподаткування	(37)	(65)
Прибуток/(збиток) до оподаткування	19314	(14042)
Витрати з податку на прибуток	(7291)	(4960)
Прибуток/(збиток) за період	12023	(19002)
Прибуток за період від припиненої діяльності	-	-
Чистий прибуток/(збиток), який належить:		
Акціонерам Компанії від: діяльності що продовжується	11300	(20851)
Припиненої діяльності	-	-
Неконтролюючим акціонерам	723	1849
Чистий прибуток/(збиток)	12023	(19002)

Таблиця А.4 - Звіт про прибутки або збитки станом на 31 грудня 2020р.

<i>*У мільйонах українських гривень</i>	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року
Дохід від реалізації	159234	149781
Компенсація за виконання спеціальних обов'язків	32205	-
Відсотки та інші доходи	1578	2052
Всього доходу від реалізації та інших доходів	193017	151833
Виробничі витрати	(48222)	(53870)
Закупівлі	(64558)	(41589)
Знос, виснаження та амортизація	(16548)	(14208)
Витрати на дослідження, розробку та розвідку	(588)	(804)
Збитки від знецінення нефінансових активів	(7950)	(9424)
Витрати на збут, загальні та адміністративні витрати	(21340)	(16015)
Фінансові витрати	(6738)	(6471)
Чистий рух у резерві знецінення фінансових активів	(42595)	(6471)
Всього витрат	(208539)	(148758)
Дохід від курсових різниць	1545	1937
Частка у результатах асоційованих та спільних підприємств після оподаткування	(65)	(121)
Прибуток/(збиток) до оподаткування	(14042)	4891
Витрати з податку на прибуток	(4960)	(2310)
Прибуток/(збиток) за період	(19002)	2581
Прибуток за період від припиненої діяльності	-	60713
Чистий прибуток/(збиток), який належить:		
Акціонерам Компанії від: діяльності що продовжується	(20851)	4330
Припиненої діяльності	-	60713
Неконтролюючим акціонерам	1849	(1749)
Чистий прибуток/(збиток)	(19002)	63294

ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця Б.1 – Показники прибутковості підприємств [38]

Показник	Розрахунок	Зміст
Рентабельність капіталу	відношення чистого прибутку до середньорічної вартості капіталу $\frac{\text{ф2 р.2350 або р.2355} // \text{ф1(р.1300 (гр.3) + р.1300 (гр.4))}}{2}$	Свідчить про ефективність використання всього майна підприємства.
Рентабельність власного капіталу	відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу $\frac{\text{ф2 р.2350 або р.2355} / \text{ф1(р.1495 (гр.3) + р.1495 (гр.4))}}{2}$	Показує ефективність використання власного капіталу
Рентабельність реалізованої продукції	відношення валового реалізованої продукції прибутку до собівартості $\frac{\text{ф2 р.2090 або р.2095}}{\text{ф2р.2050}}$	Показує ефективність виробництва і реалізації продукції підприємства.
Рентабельність продажу	відношення чистого прибутку до чистої виручки від реалізації $\frac{\text{ф2 р.2350 або р.2355}}{\text{ф2 р.2000}}$	Показник, який показує, скільки прибутку припадає на одиницю реалізованої продукції.

Таблиця Б.2 – Показники ліквідності підприємства [38]

Показник	Розрахунок	Зміст
Коефіцієнт покриття	відношення оборотних активів допоточних зобов'язань підприємства	Показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань. Нормативне значення >1,5-2,5
	$\frac{\text{ф 1 р.1195}}{\text{ф1р.1695}}$	
Коефіцієнт швидкої ліквідності	відношення найбільш ліквідних оборотних активів (грошових засобів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) допоточних зобов'язань підприємства	Характеризує платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Нормативне значення >0,6-0,8.
	$\frac{\text{ф1(р.1195 - р.1100 - р.1110)}}{\text{ф1 р.1695}}$	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	відношення грошових засобів та їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань	Показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. Нормативне значення >0,2-0,35
	$\frac{\text{ф1(р.1160 + р.1165)}}{\text{ф1р.1695}}$	

Таблиця Б.3 – Показники ділової активності підприємств [38]

Показник	Розрахунок	Зміст
Коефіцієнт оборотності активів	відношення чистої виручки від реалізації до середньорічної вартості активів	Характеризує ефективність використання підприємством усіх наявних у нього ресурсів незалежно від джерел їх залучення.
	$\frac{\text{ф2 п.2000}}{\text{ф1(п.1300(гр.3) + п.1300(гр.4))}} / 2$	
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	відношення чистої виручки від реалізації досередньорічного розміру дебіторської заборгованості	Показує, скільки разів за рік обернулися кошти, вкладені в розрахунки, тобто скільки разів ця заборгованість утворюється та погашається протягом року.
	$\frac{\text{ф2 п.2000}}{\text{ф1((п.1125 \div \text{п.1155) гр.3 + (п.1120 \div \text{п.1155) гр.4)}}} / 2$	
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	розраховується як відношення собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини кредиторської заборгованості	Показує швидкість обертання кредиторської заборгованості підприємства за період, що аналізується, розширення або зниження комерційного кредиту, що надається підприємству
	$\frac{\text{ф2 п.2050}}{\text{ф1((п.1610 \div \text{п.1650) гр.3 + (п.1610 \div \text{п.1650) гр.4)}}} / 2$	
Коефіцієнт оборотності запасів	відношення чистої виручки від реалізації до середньорічного розміру запасів	Показує, як часто обертаються запаси для забезпечення поточного обсягу продажу.
	$\frac{\text{ф2 п.2000}}{\text{ф1(п.1100 гр.3 + п.1100 гр.4)}} / 2$	
Фондовіддача	відношення чистої виручки від реалізації до середньорічної вартості основних засобів	Характеризує ефективність використання основних засобів і показує скільки отримано виручки на одиницю вкладених основних засобів.
	$\frac{\text{ф2 п.2000}}{\text{ф1(п.1010 гр.3 + п.1010 гр.4)}} / 2$	
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини власного капіталу підприємства	Показує ефективність використання власного капіталу підприємства.
	$\frac{\text{ф2 п.2000}}{\text{ф1(п.1495(гр.3) + п.1495(гр.4))}} / 2$	

Таблиця Б.4 – Показники фінансової стійкості підприємств [38]

Показник	Розрахунок	Зміст
Коефіцієнт автономії	відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу $\text{ф1 р.1495} / \text{ф1 р.1900}$	Показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність нормативне значення $> 0,5$
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	відношення власного капіталу до позикових і залучених джерел $\text{ф1 р. 1495} / (\text{р.1595} + \text{р.1695} + \text{р.1700})$	Показує, скільки одиниць власних коштів припадає на кожну одиницю позикових і залучених нормативне значення > 1
Коефіцієнт фінансової стійкості	відношення суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань до підсумку балансу $\text{ф1 (р.1495+р.1595)} / \text{ф1 р.1900}$	Показує, яку частку активів підприємство здатне фінансувати за рахунок власного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі і свідчить про його здатність залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі.
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	відношення власного оборотного капіталу підприємства до власних джерел фінансування $\text{ф1(р.1195} - \text{р.1695)} / \text{ф1 р.1495}$	Показує, яка частина власного оборотного капіталу перебуває в обороті, тобто у тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами, а яка капіталізована.
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	відношення власного оборотного капіталу підприємства до оборотних активів $\text{ф1(р.1195} - \text{р.1695)} / \text{ф1 р.1195}$	Показує рівень фінансування оборотних активів за рахунок довгострокових джерел фінансових ресурсів.

Таблиця Б.5 – Показники майнового стану [38]

Показник	Розрахунок	Зміст
Сума господарських коштів, що підприємство має у розпорядженні	підсумок балансу (ф. 1 р. 1300)	Дає загальну вартісну оцінку активів, які перебувають на балансі підприємства. Зростання цього показника свідчить про збільшення майнового потенціалу підприємства.
Коефіцієнт зносу основних засобів	відношення зносу основних засобів до первісної вартості основних засобів ф. 1 р. 1012/ ф. 1 р. 1011	Характеризує частку зношених основних засобів у загальній їх вартості. Позитивним є зменшення значення показника.
Коефіцієнт придатності основних засобів	відношення залишкової вартості основних засобів до первісної ф. 1 р. 1010/ ф. 1 р. 1011	Показує, яка частина основних фондів придатна для експлуатації в процесі господарської діяльності.
Коефіцієнт оновлення	відношення первісної вартості основних засобів, що надійшли за звітний період, до первісної вартості основних засобів, наявних на балансі підприємства на кінець звітного періоду ф.5 р.260 (гр.5)/ф.1 р.1011 (к. р.)	Показує, яку частину від наявних на кінець звітного періоду становлять нові основні засоби.
Коефіцієнт вибуття	відношення первісної вартості основних засобів, що вибули за звітний період, до первісної вартості основних засобів, наявних на балансі підприємства на початок звітного періоду ф.5 р.260 (гр.8)/ ф.1 р.1011 (п. р.)	Показує, яка частина основних засобів вибула за звітний період.
Частка основних засобів в активах	відношення залишкової вартості основних засобів до загальної суми активів ф.1 р. 1010/ ф.1 р. 130029	Динаміка зменшення показника протягом певного періоду є позитивною в умовах стабільного або зростаючого обсягу виробництва.
Коефіцієнт мобільності активів	співвідношення оборотних та необоротних активів підприємства ф.1 р. 1195/ ф.1 р. 1095	Характеризує рівень мобільності активів підприємства, його підвищення є позитивним фактором.

Таблиця В.1 – Показники фінансового стану АТ «НАК «Нафтогаз Україна»

ПОКАЗНИК	Розрахунок за 2021 рік	Розрахунок за 2020 рік	Абсолютне відхилення
<i>Показники прибутковості</i>			
Рентабельність капіталу	12023	-19002	-6979
Рентабельність ВК	0,0089	-0,0134	0,022
Рентабельність продажу	0,0553	-0,1193	-0,064
<i>Показники ліквідності</i>			
Коефіцієнт покриття	2,5303	3,0085	-0,478
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,6380	2,1788	-0,541
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,3949	0,7566	-0,362
<i>Показники ділової активності</i>			
Коефіцієнт оборотності активів	0,1135	0,0776	0,036
Коефіцієнт оборотності запасів	0,9908	0,8091	0,182
Фондовіддача	0,2152	0,1763	0,039
Коефіцієнт оборотності ВК	0,1614	0,1126	0,049
<i>Показники фінансової стійкості</i>			
Коефіцієнт автономії	0,7019	0,7047	-0,003
Співвідношення власних і залучених коштів	2,3547	2,3862	-0,032
Фінансової стійкості	0,8488	0,8900	-0,041
Маневреності ВК	0,3297	0,3134	0,016
Забезпечення власними оборотними коштами	0,6048	0,6676	-0,063
<i>Показники майнового стану</i>			
Сума господарських коштів, у розпорядженні підприємства	511452	445991	65461
Частка ОЗ в активах	0,5749	0,4734	0,102
Коефіцієнт мобільності активів	0,6198	0,4944	0,125